

Latvijas Lauksaimniecības universitātes intelektuālā īpašuma pārvaldības noteikumi

*Izdoti saskaņā ar Latvijas Lauksaimniecības
universitātes satversmes 5.4. pantu*

1. Vispārīgie jautājumi

- 1.1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā Latvijas Lauksaimniecības universitātē tiek veikta zinātniskās darbības rezultātā radītā intelektuālā īpašuma apzināšana, reģistrēšana un komercializācija.
- 1.2. Inovatīvā darbība un intelektuālā īpašuma komercializācija, līdzās apmācībai un pētniecībai, ir Latvijas Lauksaimniecības universitātes rīcībpolitikas uzdevums. Noteikumu mērķis ir tiesiskās bāzes nostiprināšana minētajā jomā.
- 1.3. Noteikumos ietverti nosacījumi, kas paredzēti Ministru kabineta 26.02.2008. noteikumos Nr. 129 „Noteikumi par darbības programmas *Uzņēmējdarbība un inovācijas* papildinājuma 2.1.2.1.2. apakšaktivitāti *Tehnoloģiju pārneses kontaktpunkti*”, kā arī LLU Intelektuālā īpašuma pārvaldības koncepcijā, kas apstiprināta Senāta 14.05.2008. sēdē ar lēmumu Nr. 6-114, un projektā „Tehnoloģiju un zināšanu pārneses centra darbības uzturēšana un attīstība LLU”, vienošanās Nr. L-TPK-08-0007.
- 1.4. Noteikumi attiecināmi uz LLU intelektuālo īpašumu un tā pārvaldīšanu, t.sk. izgudrojumu tiesisko aizsardzību (patenti), augu šķirņu aizsardzību (selecionāra tiesību piešķiršanas apliecības), autortiesību aizsardzību un autortiesību mantiskajām tiesībām, dizainparaugu reģistrāciju, kā arī citiem intelektuālā īpašuma veidiem, darbībām to aizsardzībai, komercializēšanai un inovatīvai darbībai ar tiem.
- 1.5. Noteikumos lietotie termini:
 - 1.5.1. LLU – Latvijas Lauksaimniecības universitāte;
 - 1.5.2. IĪ – LLU, LLU aģentūrās un LLU pakļautības iestādēs radīts jauns, potenciāli komercializējams intelektuālais īpašums;
 - 1.5.3. Komisija – LLU IĪ pārvaldības komisija, kas pieņem lēmumus par visa veida IĪ aizsardzību un izmantošanu, pārstāvot LLU intereses;
 - 1.5.4. Pakļautības iestādes – LLU Biznesa un tehnoloģiju inkubators;
 - 1.5.5. TEPEK – LLU Zinātņu daļas Tehnoloģiju pārneses nodaļa, kas organizē un atbalsta LLU un pakļautības iestāžu inovatīvo darbību un IĪ komercializēšanu, kā arī projektu atlasī;
 - 1.5.6. Struktūrvienības – LLU fakultātes, katedras (institūti), laboratorijas;
 - 1.5.7. Pētnieks (Darbinieks, Studējošais) – persona, ar kuru LLU ir noslēgusi darba, uzņēmuma vai studiju līgumu (LLU piedāvātajā bakalaura, maģistra vai doktora studiju programmā);
 - 1.5.8. Izgudrotājs – pētnieks, kurš noteiktā kārtībā TEPEK reģistrējis IĪ;
 - 1.5.9. Trešā persona – fiziska vai juridiska persona, kura ar TEPEK līdzdalību noslēgusi līgumu ar LLU;
 - 1.5.10. Līgumi – saistību nodibināšanas veidi, kuru viena puse ir LLU un kuri satur IĪ, kā arī kuru veidošanai par pamatu izmanto šiem noteikumiem pievienotos formu paraugus*.
- 1.6. Noteikumi ir LLU mājas lapā publiski pieejams dokuments.

* Līgumu paraugus apstiprina ar zinātņu prorektora rīkojumu.

2. Tiesības uz IĪ

2.1. Tiesības uz IĪ LLU pārvalda ar TEPEK līdzdalību, noslēdzot Līgumus:

- 2.1.1. sadarbības līgumu (*contract* – angļu val.) – līgums starp LLU un Trešo personu. Līgums nosaka saistības, precīzē vērtību apmaiņas kārtību, atrunā IĪ piederības un izmantošanas jautājumus un apstiprina pilnvarotās personas un termiņus. Sadarbības līgums atrunā konfidencialitātes saistības (*confidentiality*) un intelektuālā īpašuma izpaušanas kārtību (*invention disclosure*). Sadarbības līguma pielikumos detalizē sadarbības formas, IĪ sastāvdaļas vai posmus, kā arī līguma slēdzēju atbildību;
- 2.1.2. pētniecības līgumu (*service agreement*) – līgums, kas ir noslēgts ar TEPEK starpniecību un ir noformēts kā sadarbības līguma pielikums par pētniecības līguma veikšanu;
- 2.1.3. līgumu starp LLU un Trešo personu par kopīgu intelektuālā īpašuma pārvaldi (*jointly owned intellectual properties*) – līgums, kas nosaka sagaidāmos ieguvumus un saistības no IĪ komercializācijas (noslēgts ar TEPEK starpniecību) un pirms kopīga IĪ reģistrēšanas LR Patentu likumā minētajā kārtībā;
- 2.1.4. licences līgumu (*licence agreement*) – līgums starp LLU un Izgudrotāju, un Trešo personu. Līgums paredz IĪ komercializāciju, izmantojot licencēšanu;
- 2.1.5. komercializācijas līgumu – līgums starp LLU un Izgudrotāju un Trešo personu. Līgums paredz IĪ komercializāciju un pasākumu kompleksu radītā intelektuālā īpašuma komercializēšanai.

2.2. IĪ piederības principi.

2.2.1. IĪ piederība LLU:

LLU ir tiesības uz jaunradīto intelektuālo īpašumu, ja:

- (a) Darbinieks ir radījis IĪ līguma ar LLU ietvaros vai nu veicot amata aprakstā paredzētos darbus, vai vadot Studējošo darbu izpildi, vai arī nozīmīgā apmērā izmantojot LLU infrastruktūru. Turklāt šie darbi ir saistīti ar izgudrotājdarbību, pētniecību, projektēšanu un konstruēšanu vai tehnoloģiskās izstrādes sagatavošanu;
- (b) Darbinieks ir radījis IĪ ārpus pienākumiem, kuri noteikti līgumā ar LLU, bet nozīmīgā apmērā ir izmantojis LLU pārvaldītos vai ar LLU starpniecību sagādātos finansiālos, personāla un materiālos resursus. *Nozīmīgums* šeit un citur šajos noteikumos ir izvērtējams katrā konkrētā gadījumā un izmantošana uzskatāma par nozīmīgu, ja ir pamats secināt, ka bez tās IĪ rašanās vai radīšana neiestātos;

2.2.2. IĪ piederība, radot IĪ LLU ar Trešās personas atbalstu vai dalību, t.sk. ar sponsora finansējumu, kā arī valsts finansētu projektu ietvaros:

- (a) Trešai personai, arī sponsoram, ir tiesības uz IĪ, ja to paredz noslēgtie līgumi;
- (b) valsts finansētu projektu ietvaros vai ar valsts materiāli tehnisko atbalstu radīta IĪ piederību nosaka finansējuma noteikumi. Ja IĪ piederība jāprecizē, tad jāsaņem kompetentās institūcijas rakstisks skaidrojums;
- (c) LLU un Trešās personas kopīgi radīta IĪ ienākumi tiek dalīti atbilstoši tiem noslēgtajiem līgumiem par ienākumu sadali, kuri apstiprināti pirms kopīga patenta pieteikuma vai citas IĪ komercializēšanas formas;
- (d) Ja Fakultātes vai Pakļautības iestādes iesaistās aktivitātēs, kuru rezultātā radītais IĪ nenonāk LLU īpašumā, tad to pienākums ir šādu iesaistīšanos iepriekš saskaņot ar LLU Zinātņu daļu.

2.2.3. IĪ piederība Darbiniekam:

- (a) IĪ pieder Darbiniekam, ja, radot IĪ, nav nozīmīgā apmērā izmantota LLU infrastruktūra vai citi LLU resursi. Ja IĪ ir cieši saistīts ar Darbinieka pētniecības aktivitātēm LLU un lai izvairītos no iespējamiem strīdiem, tad

Darbinieka pienākums ir savlaicīgi rakstiski informēt TEPEK par šādiem specifiskiem, ar pētniecības aktivitātēm LLU saistītiem IĪ rašanās apstākļiem. TEPEK un Komisijas pienākums ir sniegt atzinumu par IĪ piederību ne ilgāk kā trīs mēnešu laikā;

- (b) pamatojoties uz Darbinieka iesniegumu, LLU atsakās no savām tiesībām uz IĪ par labu Darbiniekam, ja Komisija nolemj nepieteikt patentu, licencēt izgudrojumu vai savādākā veidā komerciāli neizmanto IĪ. LLU saglabā savas tiesības uz bezatlīdzības IĪ izmantošanu apmācības un pētniecības nolūkiem (*non-exclusive, non-transferable, irrevocable, royalty-free, worldwide licence*);
- (c) autortiesību mantiskās tiesības pieder Pētniekam, ja līgumā netiek noteikts savādāk. Tomēr LLU pilnībā finansētos projektos autortiesību mantiskās tiesības pilnā mērā pieder LLU. Ja LLU daļēji līdzfinansē projektu, tad par autortiesību mantisko tiesību kopīgu pārvaldi tiek panākta vienošanās pirms darba uzsākšanas, kas tiek atrunāta LLU un Pētnieka līgumā;
- (d) Studējošā IĪ (tēzes, disertācija, kā arī ar tām saistītie darbi (*Exempted Scholarly Works*)) pieder Studējošajam, izņemot šādus gadījumus:
 - (1) ja līgums vai pētniecības projekts, kurā strādā Studējošais, paredz savādāk;
 - (2) ja Studējošais ir noslēdzis darba vai uzņēmuma līgumu ar LLU un IĪ ir radīts, nozīmīgā apmērā izmantojot LLU infrastruktūru. Šajā gadījumā tiek noslēgta vienošanās par kopīgu IĪ pārvaldīšanu.

LLU ir tiesības bezatlīdzības veidā (*royalty-free licence*) pavairot, publicēt un citādi izplatīt Studējošā darbus. Studējošajam ir tiesības publicēt savus darbus, ja vien līgumi nenosaka savādāk. Patentspējas saglabāšanas un komercializācijas nolūkā var būt nepieciešams, savstarpēji vienojoties, noteikt publicēšanas ierobežojumus uz īsu un noteiktu aizkavēšanās laiku līdz Studējošā IĪ reģistrēšanai.

3. IĪ izpaušanas kārtība un komerciālā potenciāla izvērtēšana

- 3.1. TEPEK sekmē IĪ aizsardzības nostiprināšanu un jaunu sadarbības līgumu noslēgšanu starp LLU un Trešo personu.
- 3.2. LLU IĪ komerciālais potenciāls un cita inovatīvā darbība tiek izvērtēta divpakāpju vērtēšanas sistēmā (vērtē TEPEK un Komisija).
- 3.3. Ar rektora rīkojumu LLU IĪ pārvaldības procesa ietvaros tiek izveidota Komisija. Komisijas sēdes notiek pēc TEPEK iniciatīvas. Komisijas lēmumi tiek protokolēti. Komisijas uzdevums ir pārstāvēt LLU intereses un pieņemt lēmumus:
 - par jaunradītā IĪ LLU tiesību izmantošanu vai atteikšanos no LLU tiesību izmantošanas;
 - par LLU IĪ izmantošanu ārpus LLU.
- 3.4. Pētnieks patstāvīgi izvērtē jaunradītā IĪ komerciālo potenciālu. Ja nepieciešams, tad Pētnieks konsultējas ar savu vadītāju vai TEPEK.

Tiek vērtēta IĪ patentspēja, kā arī to, vai IĪ būtu nekavējoties publiski izpaužams, t.sk. publicējams. Tiek vērtētas arī ar IĪ saistītās zinātniskās un populārzinātniskās publikācijas un prezentācijas (*public disclosures*), esošais publiski pieejamais zināšanu līmenis, kā arī potenciālais komerciālais lietojums.
- 3.5. TEPEK veic ikdienas darbu LLU IĪ komerciālā potenciāla un inovatīvās darbības izvērtēšanā:
 - (a) izvērtē IĪ;
 - (b) sagatavo priekšlikumus Komisijai;
 - (c) protokolē Komisijas lēmumus;

- (d) nodrošina Komisijas lēmumu izpildi;
 - (e) sagatavo Līgumus;
 - (f) seko noslēgto Līgumu izpildei;
 - (g) saskaņā ar Komisijas lēmumu veic citas, ar LLU II saistītas, darbības.
- 3.6. Pētnieka potenciāli komercializējama II reģistrēšana tiek veikta trīs mēnešu laikā pēc II radīšanas. Pētnieks sagatavo iesniedzamo informāciju (konspektīva un īsa informācija par izgudrotājiem, izgudrojuma aprakstu, apstākļiem, t.sk. finansējumu, publiski atklātās un neatklātās informācijas apjomu un to, kā radies izgudrojums, kā arī citu informāciju, kas nepieciešama patentspējas un komerciālā potenciāla noteikšanai) un to iesniedz TEPEK¹, atbilstoši LLU lietvedības kārtībai ierobežotas pieejamības informācijas aprītei.
- 3.7. TEPEK pēc informācijas precizēšanas reģistrē II kā potenciālu izgudrojumu un sagatavo priekšlikumus Komisijai. TEPEK Pētniekam izsniedz rakstisku apliecinājumu par II reģistrēšanu un informē par II komerciālā potenciāla izvērtēšanas sagaidāmiem termiņiem.
- 3.8. II izvērtēšanā un licencēšanā iesaistīts Pētnieks atstata sevi no jautājumu risināšanas par II pārvaldību, ja tas skar un ietekmē Pētnieka, viņa radnieka vai darījuma partnera personīgās vai mantiskās intereses. II autoram ir tiesības piedalīties tā radītā II izvērtēšanā, licencēšanā un jautājumu risināšanā par tā valdību.
- 3.9. Komisija lemj par jaunradītā II komercializēšanu:
- 3.9.1. nosaka II potenciālu un izgudrojuma izpaušanas kārtību. Padomdevēja statusā var tikt pieaicināti eksperti. Pieaicinātiem ekspertiem jābūt pilnā mērā atbildīgiem par informācijas neizpaušanu, par ko tiek slēgta vienošanās;
 - 3.9.2. precizē kārtību, kā notiek ar II saistītas konfidenciālas informācijas aprīte starp LLU un tās pakļautības iestādēm, un Trešo personu;
 - 3.9.3. nosaka, kā LLU gatavo komercializēšanai savu II, izmanto to vai atsakās no tā reģistrēšanas uz LLU vārda;
 - 3.9.4. uzdod TEPEK veikt Līgumu sagatavošanu, kā arī citus pienākumus, kas saistīti ar LLU II komercializēšanu.

4. II izmantošanas ienākumu sadale

- 4.1. Par ienākumiem no II izmantošanas uzskatāmi:
- 4.1.1. maksa par licences izmantošanu;
 - 4.1.2. auditētā peļņa pēc nodokļu nomaksas no kapitālsabiedrības, kuras pamatkapitālā ieguldīts LLU II;
 - 4.1.3. tiesas piespriedē kompensācija par II izmantošanu, kā arī citu institūciju tie piespriedē maksājumi par labu II īpašniekam, kuri tiešā veidā izriet no II tiesībām, un no kuriem atskaitītas tiešās vai netiešās procesuālās izmaksas;
 - 4.1.4. sadarbības līgumu ietvaros noteiktās aktivitātes un ienākumi.
- 4.2. Ja ieņēmumi no II izmantošanas tiek saņemti vairākos veidos, tad tos summē.
- 4.3. Tīros ienākumus (*net income*) iegūst, no visiem ienākumiem (*gross income*) atskaitot ar II komercializēšanu saistītās tiešās izmaksas (t.sk. patenta pieteikuma reģistrēšana, patentu uzturēšanas izmaksas, ārējo speciālistu izmaksas, līgumu sagatavošanas izmaksas).
- 4.4. Ienākumi no LLU II izmantošanas vispirms tiek novirzīti to tiešo izmaksu segšanai, kas ir saistītas ar II komercializēšanu.

¹ Pieteikuma veidlapa ir pieejama TEPEK interneta vietnē www.inovacijas.llu.lv.

- 4.5. Pēc II aizsardzības izmaksu segšanas atlikušie naudas līdzekļi tiek sadalīti atkarībā no LLU rīcībā nonākušo līdzekļu apjoma par konkrētā II izmantošanas attiecīgajā finanšu gadā²:

Sadalāmo naudas līdzekļu daļas, latos	II autora atlīdzība, procentos	Struktūrvienības ienākumu daļa, procentos	LLU atlīdzība, procentos
līdz 3500	90	0	10
3501 – 35000	85	5	10
35001 – 70000	60	20	20
vairāk par 70000	40	30	30

- 4.6. Fiziskām un juridiskām personām piekrītošie naudas līdzekļi par noteiktu finanšu gadu tiek maksāti pēc attiecīgā finanšu gada noslēgšanas, LLU bilances sastādīšanas un nodokļu un obligāto maksājumu atskaitīšanas, tos pārskaitot uz Līgumā norādīto bankas kontu.
- 4.7. Apmaksas kārtība kopīgi pārvaldot II tiek noteikta Līgumā.
- 4.8. II ienākumu sadale LLU aģentūrās, kā arī Pakļautības iestādēs var tikt precizēta Līgumos starp LLU un LLU aģentūrām vai Pakļautības iestādēm. 4.5. punktā minētajā tabulā minētās II ienākumu sadales vērtības ir informatīvas attiecībā uz ienākumu sadali no LLU aģentūru vai Pakļautības iestāžu II.

5. Noslēguma jautājumi

- 5.1. Šie noteikumi ir attiecināmi uz konsultāciju līgumiem, kuri noslēgti ar TEPEK starpniecību.
- 5.2. Šie noteikumi attiecas uz pētniecības līgumiem, kuri noslēgti ar TEPEK starpniecību. Ieņēmumu sadalē no pētniecības līgumiem 4.5. punktā tabulā minētās vērtības ir indikatīvas. Ieņēmumu sadalē jāņem vērā Darbinieku, LLU, LLU struktūrvienību, t.sk. TEPEK ieguldījums, kā arī Līgumu nosacījumi. Ieņēmumu sadale jāskata kontekstā ar līdzšinējo LLU praksi pētniecības projektu infrastruktūras atskaitījumiem, atlīdzību par darbu un ekonomisko aktivitāti valstī.
- 5.3. Šo noteikumu izpildei II tiek arhivēts. Arhivētais II ir viegli identificējams un ir konkrēts (etapi, atbildīgie, datumi, rezultātu kopsavilkums un īss apraksts). Autors un TEPEK ir atbildīgi par II arhivēšanu.
- 5.4. Visi jautājumi saistībā ar II risināmi pārrunu ceļā. Lēmumu par tiesvedības uzsākšanu pieņem LLU rektors.
- 5.5. Informācija par II ir uzskatāma par ierobežotas pieejamības informāciju, izņemot, ja informācijas publiskošana paredzēta normatīvajos aktos.

² Minēto ienākumu sadales kārtība var tikt mainīta Līgumos. 1.3. punktā minētā projekta darbības laikā, daļu tiešo izmaksu sedz projekts.